

rendszerint egybeesnek, sőt a chicane majdnem mindig magában rejti a joggal való visszaélés tényét is, ellenben a joggal való visszaélés fennforoghat akkor is, ha chicanenak a tényállás, vagyis az a körülmény, hogy jogos érdek nélkül egyedül az ellenfél károsítása végett történik valami, nem is forog fenn. Pusztán az a körülmény, hogy a joggal való visszaélés nem csupán a másik fél károsítására történik, hanem a cselekvő fél érdekében is, nem szüntetheti meg az eljárásnak egyébként joggal való visszaélésként való minősítését. A joggal való visszaélés tényállása független attól, hogy a fél jogával esetleg saját érdekében, vagy saját előnyére él és az önérdék követése ugyan bizonyos körülmények között mentesítőleg hathat, esetleg a magatartás labilis értékelése mellett a vitát abban az irányban döntheti el, hogy a magatartást visszaélésnek minősíteni nem lehet, de ez a mentesítés nem szükségszerű és a saját érdekből elkövetett cselekménnyel is megállhat a joggal való visszaélés, amely visszaélés önmagában jogokat keletkeztetett az ellenfél javára akkor is, ha ez a visszaélés nem chicaneszerűen, nem pusztán az ellenfél megkárosítása érdekében történik. Amikor tehát a Kúria ítélete felváltva használja a joggal való visszaélés kifejezését, illetve a chicanenak szokásos tartalmi körülírását (bár a chicane szót magát nem említi), akkor synonymaként kezelt két oly jogi fogalmat, amelyek csak közeli rokonságot tartanak egymással, de tartalmilag nem esnek egybe. Ha a Kúria korábbi ismételt kijelentéseiben joggal való visszaélést látott a nyugdíjasság elérése előtti közvetlen elbocsátásban, úgy ennek jogi következményei nem hárihatóak el azzal, hogy visszaélés azért nem forog fenn, mert az alperes nem pusztán az ellenfél károsítására, hanem esetleg saját maga előnyítésére törekedett.

B. S.

Sodorványok. A legtöbb idegenbe tévedt magánjogi szabályt a pénzügyi jogban látjuk viszont. A közadók kezeléséről szóló 600/1927. P. M. számú rendelet 57. §-ának (15.) bekezdése szerint a fuvarozó törvényes zálogjoga hatályos akkor is, ha pénzügyi végrehajtást vezetnek a fuvarozott tárgyra és a fuvarozó a törvényes zálogjogával terhelt tárgyat nem tartozik kiadni a maga igényeinek kielégítése előtt; ha azonban mégis kiadja, ezáltal törvényes zálogjoga el nem enyészik és elsőbbségre tarthat számot. A szabály persze csak akkor jöhet alkalmazásba, ha transzferálásra kerül a szer. Minthogy ebben az esetben birtokos az állam lesz, összhangban áll ez a rendelkezés a K. T. 411. §-ában foglalt általános szabállyal, amely szerint a törvényes zálogjog csak akkor szűnik meg, ha a fuvarozó a fuvarozott árukat a *cimzettnek* adja ki.

A vámjogi törvény (1924: XIX. t.-c.) 79. §-a beszél a nyilvános vámraktárak jogviszonyairól és szabályozza az államnak, valamint az engedélyezett nyilvános vámraktár

tulajdonosának jogait és kötelességeit, pl. az elveszett és megrongált árukért való felelősségüket.

Még az ipari tulajdonjogra vonatkozó szabály is akad pénzügyi jogi törvényben: a cukoradóról szóló 1899: XVIII. t.-c. 25. §-a a cukorra kötelezővé teszi az árujegy alkalmazását.

Főleg az infláció idejében nőttek ki a földből gombamódra azok a szabályok, amidőn a pénzügyi jog sorra teremtett a maga képére — egyebek között — részvényjogot, haszonbérleti, telekkönyvi jogot.

*

Hogy vannak praeterintentionalis jogszabályok, amelyek talán szándékukon túl nyúlnak bele a magánjog fennálló szabályaiba, arra igen szép példa a kir. Kúriának két döntése (Jogi Hírlap 1933., 653., P. VI. 6359/1931. és 1934., 71., P. I. 1117/1933.).

Az 1886: XXII. t.-c. 86. §-a értelmében a községi előjáróság, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet minden tagja kártérítésre volt perelhető a polgári bíróság előtt. A Pp. 2. §-ának 3. pontja tartalmazza ezekre az igényekre nézve a hatásköri szabályt, kimondván, hogy az ilyen perek a törvényszék hatáskörébe tartoznak. A közadók kezeléséről szóló 1923: VII. t.-c. 90. §-a a községi (városi) közegek megbírságolásáról rendelkezik és kimondja, hogy ezek a közegek rendbírságban marasztalandók el „az államkincstárnak, helyhatóságnak vagy magánfeleknek jogtalanul okozott költségek, vagy károk megtérítésén felül”. Ez a rendelkezés átment a 600/1927. sz. közadókezelési rendelet 131. §-ába is és ugyane rendelet 6. §. 10. pontjának e) alpontja megemlíti a pénzügyigazgatóság hatáskörének tárgyalásánál a pénzügyigazgatóság teendői között a községi közegek kártérítésben való marasztalását. A kir. Kúriának most már állandó gyakorlata szerint az adókezelésnél okozott károkra nézve hatályát veszítette a községi törvény, hatályát veszítette ezekre a Pp. is, annak dacára, hogy ezt egyik törvényhely vagy rendelet hely sem mondja ki expressis verbis, mivel a hatályonkívül helyezéshez kifejezett rendelkezés nem szükséges. A jogszabályok szövegezésének ez a módja gondolkodóba ejt afelől, vajjon ez a módszer tényleg jól szolgálja-e a jogszabályok annyiszor hangoztatott áttekinthetőségének célját, sőt kétséget hagy fenn még a tekintetben is, vajjon az, aki a bírságolás mellé csak úgy mellékesen odavette a kártérítési igények elbírálását is, tudatában volt-e annak, hogy tételes, a jogállam fogalmához tartozónak tekintett törvényeket helyez hatályon kívül.